

Vēsture

Publicēts: 22.04.2021.

Nereti par Jēkabpili saka, ka tā ir Daugavas izauklēta pilsēta, Daugavai piederoša un novadu krustcelēs nolikta. Jēkabpils pilsēta vietējo ļaužu atmiņā vēl aizvien ir divu pilsētu- Krustpils un Jēkabpils kopums.

Krustpils ir pilsētas senākā daļa un tās veidošanās cieši saistīta ar viduslaiku pili. Krustpils pils pirmo reizi rakstos minēta 1237.gadā. Jau tās nosaukums norāda, ka pils atradies svarīgu ceļu krustojumā. 1585.gadā Polijas karalis Stefans Batorijs par nopelniem krievu-poļu karā Krustpils pili piešķir dāvinājumā baronam Nikolausam fon Korfam. Korfu dzimta pili dzīvo līdz pat 1919.gadam un ir atstājusi lielu ietekmi apkārtnes saimnieciskajā un kultūras dzīvē. Krustpils pilsētas tiesības iegūst tikai 1920.gadā.

Savukārt, Jēkabpils pilsētā, vēl pirms pilsētas tiesību piešķiršanas jau dzīvoja vecticībnieki. Savas ticības dēļ Krievijā vajāti, šajā apkārtnē viņi atrada drošu patvērumu. Pārzinot visas kokapstrādes profesijas, savām ģimenēm tie pelnīja iztiku kā mežstrādnieki, plostnieki, galdnieki, namdari. Vēl šodien pilsētu grezno simtgadīgas koka ēkas, kuras cēluši vecticībnieku amatnieki.

1670.gada 12.februārī Kurzemes hercogs Jēkabs te dibina pilsētu Jakobstadt (Jēkaba miests). Pilsētas tiesību piešķiršanas aktā bija svarīgs punkts, ka Jēkabpilī arī uz priekšu drīkst apmesties vienīgi krievu tautības iedzīvotāji. Tas bija darīts ar gudru ziņu, lai pa Daugavu braucošie strūdzinieki un plostnieki Jēkabpilī satiktu savas tautas brāļus, pie kuriem labprāt papildinātu savus pārtikas krājumus un iegrieztos arī kādā no daudzajiem Jēkabpils krogiem.

19. gs. abās pilsētās vērojama strauja ekonomiskā attīstība.

1826.g. astronoms V. Strūve Jēkabpilī veic astronomiskos un ģeodēziskos mērījumus. Strūves ģeodēziskā loka punkts 2005.gadā iekļauts UNESCO pasaules mantojuma sarakstā.

1861.g. atklāj Rīga – Dinaburga (tag. Daugavpils) dzelzceļa līniju, uzbūvē arī iespaidīgu Krustpils dzelzceļa staciju ar pirmklasīga restorāna telpām.

Pirms pirmā Pasaules kara Jēkabpilī darbojas mūzikas instrumentu fabrikas, kuru ražojumi ir pazīstami visā Krievijā..

Abas pilsētas daudz cietušas no vairākkārtējiem plūdiem, ugunsgrēkiem un kariem. Vispostošākais ir I pasaules karš.

1919.g. no Jaunjelgavas uz Jēkabpili pārceļ apriņķa administratīvās iestādes. Pilsēta kļūst par rosīgu rūpniecības, tirdzniecības un kultūras centru.

Īpaši augstu darbības līmeni Jēkabpils sasniedz 20.gs.30-tajos gados. 1932.gadā sešu mēnešu laikā uzbūvē tolaik lielāko uzņēmumu – Krustpils cukurfabriku. 1936.gadā pār Daugavu tiek uzbūvēts dzelzceļa un autotransporta tilts, kuru pilnībā noposta vācu armijas sapieri 1944.gadā

Tagadējo dzelzsbetona tiltu pār Daugavu uzbūvēja 1962.gadā. Tā garums – 274,4m. Pēc tilta atklāšanas, agrāk divas Daugavas pretējos krastos izvietotās pilsētas Jēkabpils un Krustpils apvienojās vienā pilsētā ar nosaukumu – Jēkabpils.

Sagatavoja Jēkabpils Vēstures muzejs

Deputāts pils Jēkabpilī

<https://www.jekabpils.lv/lv/vesture>